

Overdenking Zondag 3 februari 2008 10.00 uur
Grote of Jacobijnerkerk Leeuwarden

Sefanja, 2 en Matteus 5, 1-12

Zusters en broeders,

Eerst maar even wat het niet is in de lezing uit Matteus.

Het is niet: Zaligspreking.

Tenminste, niet meer sinds onze nieuwe bijbelvertaling.

In plaats van 'zalig' staat er nu 'gelukkig'. Het is even wennen. Niet meer: zalig de armen van geest, maar: Gelukkig wie nederig van hart zijn. Bij een zo ingrijpende wijziging van een bekende tekst moet je je altijd weer even heroriënteren. Maar goed.

Het is niet meer zaligspreking, is het dan nu gelukkigspreking, of moeten we voortaan spreken van gelukzaligsprekingen. Ik weet het niet, maar dit is het ook niet, waar het om gaat.

Wat het niet is, hier in deze woorden van de Heer. Het is niet een lofrede op verdrietigen, barmhartigen, treurenden of vredestichters. Alsof dit een beter soort mensen zou zijn, dan andere mensen. Dat is het niet. Daar gaat het niet om.

Het is niet een boodschap met een ondertoon van medelijden van de Heer, met hen die het niet zo best getroffen hebben in het leven. Het is geen verheffing van de zuiveren van hart. Daarom ben ik eigenlijk ook wel gelukkig met de keuze voor het woord 'nederig' in eerste zaligspreking: Gelukkig wie nederig van hart zijn.

Die nederigheid, daar gaat het misschien wél om.

Maar eerst nog wat het niet is.

Het is ook niet zo, wat ik als kind nogal eens dacht, dat het pas ná de dood allemaal gaat gebeuren. Je zou dat kunnen gaan denken als Jezus zegt dat je in het koninkrijk der hemelen zult zijn, als je vrede sticht. De kerk heeft deze denkfout graag in stand gehouden, zo van: In dit leven is het niet, maar straks, straks, dan.....

Het is niet, dat de treurenden pas na hun dood de ware troost zullen vinden. Dat zou betekenen dat de troost in dit leven zonder waarde zou zijn, en dat de echte diepe troost pas straks voor handen is.

Het is wel heel erg dat u nu arm bent, maar straks in de hemel komt de verlossing.

Dit is het ook niet, want als je het woord van de Heer zo leest, dan zou dat een vrijbrief zijn voor een losbandig en tuchteloos leven.

Dit is het niet.

Het is ook niet dat wij moeten verlangen naar verdriet of naar vervolging, omdat dat een snellere of betere weg naar het koninkrijk zou zijn. Dat is het ook niet.

Trouwens de zachtmoedigen en de barmhartigen zullen ook geen snellere of betere verbinding hebben met God dan anders ingestelde mensen.

We moeten ons niet in de war laten brengen door het werkwoord 'beloning'. "Je zult rijkelijk worden beloond in de hemel".

Wij zouden licht het woord beloning kunnen misverstaan en God erop afrekenen. Dat Hij zijn woord niet zou nakomen.

Dit is het niet.

Het is ook niet, dat de Heer hier bepaalde etiketten plakt op de mensheid, om ons te typeren, om onderscheid te maken

Het is zeker ook niet zomaar een toespraak van Jezus. Met een tijdelijk karakter. Het is niet een kort stichtelijk woord voor zijn leerlingen, voordat ze aan de slag moeten.

Wat het wel is?

Dit woord van de Heer is bovenal: **Belofte. Goddelijke belofte.**

Belofte dat wij in de navolging van Hem de ingang zullen vinden naar Gods rijk.

Stel je de gemoedssituatie voor van de mensen in die mensenmassa die hier zijn toegestroomd bij de Heer. Zullen zij niet gekomen zijn, vooral om heelheid te zoeken in hun gebroken en bedreigde bestaan? Van over het hele land komen ze toegereisd. Wat beweegt hen, zou het niet zijn: Verlangen naar genezing, en verlangen naar het zien van een stroom van goddelijk licht in deze schepping? Zou het niet zijn dat deze mensen gekomen zijn omdat zij kennis hebben van de kracht en de betrouwbaarheid van de beloften van de God van Israël.

Ja, het is in de allereerste plaats: Belofte. Daarom klinken de zaligsprekingen ook zo mooi samen met de woorden van de profeet Sefanja., dat van alle kanten uit de wereld, de mensen zullen

samenstromen bij de tempel om God te eren; dat de schaamte uit Jeruzalem zal verdwijnen en dat mensen voor God durven staan ook in hun armoede, juist in hun armoede.

"Ik zal een arm en zwak volk binnen de muren achterlaten, die hun toevlucht zoeken in de naam van de Heer."

Mogelijk kennen velen die nu naar Jezus toestromen dergelijke profetieën. En zal er een diep vertrouwen in hen aanwezig zijn, om ook nu een woord van die God te ontvangen. Er kracht uit te putten, en genezing en heelheid.

Het is belofte, dit woord van Jezus.

Immers Hij belooft mensen gelukzaligheid.

En in de Schrift vinden wij vanmorgen dit:

Dat God op zijn beloften niet terugkomt, maar er trouw aan blijft.

Wat het wél is: Het is wel: **Bergrede**.

Niet zomaar een toespraak, maar Bergrede, woord met gezag, woord van de Heer, niet voor een select gezelschap, nee, een woord, een goddelijke woord voor allen die rond de berg samenstromen. Het is bergrede, dat wil zeggen: Goddelijk woord, vol van gezag, bedoeld voor alle mensen en in deze zin zijn deze woorden van de Heer ook:

Universele boodschap.

Christus spreekt hier tot alle mensenharten, om hen in de richting van Gods rijk de weg te wijzen. Universele boodschap tot alle mensen van goede wil. En wij weten het, wij weten dat, als alle mensen deze woorden werkelijk ter harte zouden nemen, dat dan de wereld een ongelooflijke metamorfose zou doormaken in de richting van Gods koninkrijk. We weten dat het kan. Wij die samenstromen rondom het woord van God, Wij weten dat het kan.

Wat is onze gemoedstoestand? Hoe ontvangen wij een woord van Christus?

Probeer je eens te verplaatsen in een gelovige joodse ziel, een modern mens, die een groot deel van zijn voorouders verloor in de holocaust. En dat God tot hem of haar zegt: Wie overblijven zullen geen onrecht doen, zij zullen weiden en rustig liggen en niemand die ze stoort." Wat dit woord doet met deze mens.

Wat doet het ons als wij horen: Zoek de Heer, zoek nederigheid, laat je weerstand los en zoek je veiligheid in de Naam.

Dat moet ons toch van binnen bewegen. Dat moet ons toch raken?

Wat het wel is, vandaag, in het woord van God: Het is een opwekking tot een godvruchtig leven midden in de moderne tijd. Dit woord is niet vluchtig, vaag, tijdelijk, nee het is een heilige wijsheid om ons tot zout te maken in deze wereld.

Het is heilige wijsheid die ons toeduwt naar ommekeer, naar bekering ook bijtijden; dit woord van God wil onze ogen, handen en voeten sturen in de goede richting.

Wat het wel is? Waar het wel om gaat?

Het gaat in dit Christuswoord uiteindelijk om onze diepste grondhouding. Onze grondhouding in ons dagelijks bestaan. Dit Christuswoord wil ons bepalen bij onze grondhouding, en zegt ons wat de bepalende waarden zijn van een goede grondhouding: Nederigheid, zachtmoedigheid, barmhartigheid, vertrouwen, zoekend naar vrede en gerechtigheid, zuiverheid.

Aan ons is het om vanmorgen onze eigen grondhouding te onderzoeken, bij onszelf na te gaan of we deze bepalende waarden voldoende de ruimte geven, of dat wij andere belangen najagen. Of wij misschien al in onze grondhouding een dubbele agenda hebben.

Moge dan dit woord ons daarvan genezen en bevrijden. Moge het zo zijn dat wij vanmorgen, toegestroomd, door dit woord onze grondhouding vernieuwen.

Maar hier blijft het niet bij.
Dit is nog maar het begin.

Onderzoek naar onze gemoedtoestand is belangrijk, wie zijn wij, wat hebben we allemaal meegemaakt, hoe heeft het leven ons gevormd en gemaakt, het is van belang. En ook onderzoek naar onze gelovige grondhouding in dit door God gegeven bestaan. Dat wij innerlijk de nederigheid en de zachtmoedigheid hoog achten en hoog houden. Dit is van groot belang, maar het is nog maar het begin.

Als Christus zo ons leven in de grondverf zet, dan is de volgende stap aan ons.

Want geluk moet ergens beginnen!

Misschien moeten we hier en nu wel blij zijn met dat woord 'gelukkig' in plaats van de vertaling 'zalig'. Zalig doet al zo aan later denken, aan nu nog niet. Gelukkig dat is toch meer ook van dit leven. Wij kennen geluk, ook al is het niet maakbaar of te koop. Maar wij kennen geluk, en wij kunnen elkaar gelukkig maken.

Vanuit een in God gelegde grondhouding mogen wij meewerken aan het geluk. Mogen wij het zout der aarde proberen te zijn.

En dan zeg ik: Geluk moet ergens beginnen, met een woord, met een daad, nog liever, met een initiatief, met het aansteken van een kaars, met het bieden van een kans en met het aangrijpen van die kans. Geluk moet ergens beginnen, iedere dag weer.

En wat doet ons dat? Wat doet dat ons in onze dagelijkse aanwezigheid, in onze arbeid en in ons sociale leven, dat geluk ieder dag weer moet beginnen met een woord, een daad, een kans?

Dat moet ons toch bewegen?
Dit moet ons toch aangaan?

Juist ook wij zijn door God opgezocht om een woord te spreken dat geluk brengt, om een daad te doen die genezing brengt, om een kans te grijpen, die ons dicht bij God doet leven.

Het geluk dat Jezus ons belooft is geen eindproduct dat als toegangsbewijs zou kunnen dienen voor het Koninkrijk. Nee, het geluk dat Jezus ons hier geeft is dat wij beseffen dat ons leven bedoeld is, om in de navolging van Hem heelheid, genezing en geestelijk geluk te doen.

Geluk wil gedaan worden.
Ieder dag liggen er kansen om er werk van te maken.

In de Schrift vinden wij vanmorgen dit: Dat God op zijn beloften niet terugkomt, maar er trouw aan blijft.

2y h m n o p q r s t u v w x y z
Op de drempel van de Veertigdagen ontvangen wij dit woord van Christus. Laten we ons eraan laven, zodat het aandurven om Hem te volgen. Zalig wie dit woord hoort en verstaat en doet.

AMEN